

men Retningen, som er kommen frem derigjennem, har sin Betydning, og det er godt, at det er kommet frem. Efterhaanden falde Feilene bort, naar Sagen faar Lov til at udvikle sig og bliver Gjenstand for Kritik. Saa bliver det Gode tilbage, og det kan ogsaa virke vækkende ind paa den almindelige, paa Statskole-Lærerstand. Naar man forresten her fra flere Sider i høi Grad har klaget over, hvor slet det gik med Undervisningen i Almueskolerne, maa jeg gjøre opmærksom paa, at det jo nu altsaa er slet upaataalt, eller i ethvert Fald har der ikke kunnet raades Bod derpaa under det nuværende Tilsyn. Var det saa ikke bedst at prøve et helt andet Tilsyn, om det maaske kunde komme til at raade Bod derpaa og faae sllige Ulemper affjæffede, hvor de findes. Det vil jeg blot tillade mig at henstille til Overveielse. Det er en Selvfølge, at, naar Mænd skulle udelukkende hengive sig til en saadan Gjerning, er man ogsaa nødt til at give dem Noget for det. Noget for Noget, naar Bestaab skal holdes. Det kan ikke nytte, at man tror, man kan spise de Mænd af med saa at sige ingen Ting for en saa vigtig Gjerning. Nei, er Gjerningen vigtig, maa man ogsaa give et nogenlunde ordentligt Vederlag. Hvorvidt det Belys er det absolut Nigtige, der staar her i Lovforslaget, skal jeg lade være usagt, men det er jo den Slags Ting, der kunne rettes under Lovens videre Gang. Jeg paastaar altsaa, at der ikke er nogen Paragraf i Lovforslaget, som ikke kan bruges til Grundlag for videre Forhandling i dette Thing med Udsigt til at komme igjennem i dette Thing og i denne Samling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Da jeg antager, at det er et almindeligt Onske her i Thinget, at Forhandlingerne maa kunne slutes idag, skal jeg indskrænke mig til to ganske korte Bemærkninger, der ere foranledigede ved Udtalelser her i Thinget. Den ene angaar Omkostningerne, som det foreliggende Lovforslag vil medføre. Derom skal jeg henvise til det Foredrag, som Finansministeren under Forhandlingerne derom holdt i Landsthinget i sidste Samling. At de tidligere Aftor, man har citeret, ikke ere nøiagtige eller blot kunne være nøiagtige, fremgaar jo allerede deraf, at det Lovforslag, som der her tages Hensyn til, i væsentlige Punkter er forskjelligt fra det, som nu foreligger. Den anden Bemærkning, jeg skal tillade mig, angaar de to ministerielle Resolutioner, som et aret Medlem oplæste for beredt at godtgjøre, at Ministeriet havde med de Sager at gjøre, som heri omhandlede. Smidlertid vil jeg bede det ærede Medlem om at lase disse ministerielle Resolutioner endnu en Gang igjennem med større Opmerksomhed; det ærede Medlem vil da finde, at det, der deri afgjøres, er et Spørgsmaal om Fortolkning af vor Lovgivning, og hvor et saadant Spørgsmaal indaafes for Ministeriet, maa

Ministeriet selvfølgelig give et Svar paa det Spørgsmaal, som oplæstes. Andet er det ikke, der deri indeholdes; men det er intet Bevis for, at Ministeriet har med de Sager at gjøre, i anden Forstand naturligvis, end den Lovfortolkning, som omhandles deri.

Brig: Det er ikke under meget heldige Forhold, jeg skal tale, da jeg kan se, at Thinget er saa fuldstændig træet af denne Forhandling, at det er et naturligt Onske, at den maa holde op snarest muligt. Jeg skulde ogsaa derfor med stor For nøielse, navnlig for mig selv, have givet Afkald paa Ordet, hvis jeg ikke efter de mange stærke og efter min Mening uretfærdige Angreb, der ere gjorte paa nærværende Lovforslag, havde en bestemt Opfordring til at udtale, at jeg i den Henseende staar paa et fuldstændigt forskjelligt Standpunkt, og ikke kan se, at der i de Udtalelser, der ere fremkomne, ligger saa megen Sandhed, som de Herrer have villet lægge deri. Jeg staar i den Henseende, som jeg ved tidligere Tielighed har udtalt, paa Lovens Standpunkt, nemlig paa det Standpunkt, at Staten har en Pligt og en Ret til at værne om Børnernes Undervisning; det er ikke i nogen Modsetning til Forældrene, men det er i Virkeligheden lige overfor de Forældre, som ikke agte Børnene. Ligesaa vel som Staten straffer den Fader, der mishandler legemligt sit Barn, ligesaa megen Berettigelse og Forpligtelse har Staten til at forhindre, at Barnet mishandles aandeligt, men at det faar en Opdragelse og Udvikling, som kan sette det istand til at føre et virkeligt menneskeligt Liv. Fra dette Standpunkt gaar jeg ud; det er det, som ligger i Loven af 1814, og det er det, hvorpaa der bygges videre i dette Lovforslag. Lige overfor dem, der ikke anerkjende denne Statens Ret og Forpligtelse, vil en Diskussion naturligvis være overflødig. Den største Del af de ærede Medlemmer, som have talt, have imidlertid til en vis Grad anerkjendt denne Ret og Forpligtelse fra Statens Side, men de have erklæret, at Staten har udøvet sin Ret paa en uheldig og fordærlig Maade gennem Loven af 1814, at det var en Ulykke for Landet, at man, da man gik til at sørge for det offentlige Skolevæsen, gik den Vej, som man gik i 1814. Jeg tror nu, at man ved en grundig, nøiagtig Undersøgelse af den Tids Forhold vil mene og maa komme til at erkjende, at Loven af 1814 staar i nøie Overensstemmelse med og i fuldstændig god Forstaaelse med hele den Række af store Reforme, som udgik fra Bevægelsen i 1784, og at de samme Mænd, som omgav Frederik den Sjette i hans Ungdom og udsørte de, jo mere man ser paa dem, forbausende Arbejder til Omformen af det Bestaaende, have lige saa megen Fortjeneste af Skolevæsenet og dets Ordning, som de have af det Andet. Man har vel sagt, at mange Steder var der en Lædents